

Vergaderjaar 2008–2009

31 018

Regeling afwikkeling oude Vreemdelingenwet

Nr. 50

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juni 2009

Tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer d.d. 1 april jl. (kamerstuk 19 637, nr. 1265) over (o.a.) de motie van de leden Spekman en Anker inzake wijziging van de Regeling eigen bijdrage asielzoekers met inkomen en vermogen (hierna: Reba) (TK 2007/2008; 31 200 VI; no. 65) heb ik uw Kamer toegezegd een aantal vragen betreffende de Reba schriftelijk te beantwoorden. Met deze brief beoog ik deze toezegging gestand te doen. Aan het eind van deze brief zal ik tevens kort ingaan op een eerste gesprek dat heeft plaatsgevonden tussen het COA en het COC. Ook dit betrof een toezegging uit genoemd AO.

Allereerst wil ik benadrukken dat het primaire doel van de Reba niet is het stimuleren van arbeidsparticipatie door vergunninghouders in de opvang. Doel van de regeling is om nadere bepalingen vast te leggen ten aanzien van de bijdrage die een asielzoeker verschuldigd is aan het COA wanneer hij beschikt over inkomsten en/of vermogen. De druk die de kosten van de opvang van asielzoekers legt op de collectieve middelen rechtvaardigt immers dat slechts opvang wordt geboden indien en voor zover een asielzoeker niet in het eigen bestaan kan voorzien. Dit uitgangspunt is ook vastgelegd in de Richtlijn 2003/9/EG van de Raad van 27 januari 2003 tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten (hierna «de opvangrichtlijn»). Ook in de voorstellen van de Europese Commissie tot herziening van de opvangrichtlijn blijft dit uitgangspunt gehandhaafd. In de Reba wordt voor wat betreft de bepaling omtrent inkomsten uit arbeid aangesloten bij de systematiek van de Wet werk en bijstand (hierna WWB), meer specifiek bij artikel 31, tweede lid, onder o. Aansluitend bij dit artikel heb ik de Reba enigszins aangepast om ten aanzien van vergunninghouders in de opvang een extra financiële prikkel te creëren. Dit betreft met name de verhoging van de vrijstelling van 25% van de inkomsten uit arbeid tot een maximum van € 183 per maand. Dit betreft een maximale vrijstelling, hetgeen betekent dat de vrijstelling hoger wordt naarmate iemand langer werkt, tot een maximum van € 732 per maand. Bij een hoger inkomen dan € 732 blijft de vrijstelling op het maximum van € 183. Voor wat betreft het bedrag is aangesloten bij de

WWB. Deze vrijstelling is echter, anders dan in de WWB, voor statushouders in de opvang niet beperkt tot zes maanden, maar ongelimiteerd in duur. Daarenboven heeft de werkende statushouder bij het COA altijd recht op (een deel van) deze vrijstelling. Voor iemand met een bijstandsuitkering geldt dat het college van B&W moet beslissen of dit naar het oordeel van het college bijdraagt aan de arbeidsinschakeling van de bijstandsgerechtigde. Verderop in deze brief kom ik nader terug op de uitgangspunten van de Reba.

Vooruitlopend daarop wil ik wijzen op diverse andere maatregelen die zijn genomen om statushouders te ondersteunen bij het vinden van een baan dan wel bij de voorbereiding op integratie:

- naar aanleiding van de motie van het lid Spekman c.s. (Kamer II; 2007–2008; 31 200 VI; nr. 64), waarin de regering werd verzocht om een plan van aanpak op te stellen om praktische belemmeringen die statushouders ervaren op weg naar een baan weg te nemen, heeft mijn collega van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uw Kamer geïnformeerd over onder andere een plan van aanpak om statushouders die bij het COA verblijven aan werk te helpen (Kamer II; 2007–2008; 31 018 en 30 545, nr. 34);
- aan bewoners van de COA-opvang die inburgeringsplichtig zijn op grond van de Wet inburgering, wordt een aanbod gedaan op grond waarvan kosteloos een aanvang kan worden gemaakt met de voorbereiding van het inburgeringsexamen, zoals bedoeld in artikel 13, eerste lid, van de Wet inburgering;
- op grond van het uitgangspunt dat tot Nederland toegelaten vluchtelingen zo snel mogelijk hun plaats in de samenleving moeten vinden, zijn zij op grond van de Huisvestingswet als een van de zogenaamde prioritaire doelgroepen van beleid aangewezen en moeten zij met voorrang worden gehuisvest.

Daarnaast is aan de Minister voor Wijken, Wonen en Integratie (WWI) en mij door de Taskforce Huisvesting Statushouders een aantal aanbevelingen gedaan ten aanzien van de processen rondom de huisvesting van de statushouders op grond van de Regeling ter afwikkeling van de nalatenschap van de oude Vreemdelingenwet, waaruit ook voor het «reguliere» proces lessen te trekken zijn. Ik denk daarbij vooral aan verbetering van de regionale samenwerking, het stimuleren van een integrale- of ketenaanpak bij gemeenten, het verbeteren van de relatie tussen gemeenten, corporaties en het COA en het transparanter maken van realisatiecijfers. De minister voor WWI en ik bezien deze aanpassingen momenteel op praktische uitvoerbaarheid en zullen hierop in een later stadium terugkomen.

Dan kom ik nu terug op de uitgangspunten van de Reba 2008.

De wijziging van de Reba was, naast de eerder genoemde motie met verzoek tot aanpassing van de Reba, mede ingegeven door de noodzaak de oude Reba te actualiseren. Zo bevatte de oude Reba bijvoorbeeld nog verwijzingen naar de Algemene bijstandswet die per 1 januari 2004 is vervangen door de Wet werk en bijstand.

Bij de uitwerking van de inhouding van inkomsten in de nieuwe Reba is, evenals in de oude regeling, zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de systematiek van de WWB. Reden hiervoor is dat de bewoners van de COA-opvang hun verstrekkingen ontvangen op grond van de Regeling verstrekkingen asielzoekers, de Rva. Deze Rva-regeling is een voorliggende voorziening van de WWB. Daarom zal bij de inhoudingen ook moeten worden aangesloten bij de systematiek van de WWB. Meer ingrijpende wijzigingen van de Reba zouden tornen aan de systematiek van inhoudingen op grond van artikel 31 WWB. Daarnaast zouden hiermee

statushouders bevoordeeld worden ten opzichte van iemand die een bijstandsuitkering ontvangt. Dit zou een slechte voorbereiding zijn op de gang van zaken in de Nederlandse maatschappij na uitplaatsing van de statushouder naar een gemeente.

Voor alle duidelijkheid merk ik nogmaals op dat de WWB in dit geval niet het wettelijk kader betreft, althans niet direct. De Regeling eigen bijdrage asielzoekers met inkomen en vermogen (Reba) is immers een ministeriële regeling die onder de Wet COA valt. De vreemdelingen waartoe de Reba zich richt ontvangen opvang en uitkeringen van het COA, en geen uitkering ingevolge de WWB. De Reba regelt dat de betreffende vreemdelingen die opvang en een uitkering van het COA ontvangen een bijdrage moeten afstaan aan het COA indien zij inkomen uit arbeid hebben. Hoe deze eigen bijdrage wordt berekend is opgenomen in de Reba. Daarbij is aangesloten bij de *systematiek* van de WWB. Er is dan ook slechts *analoog* aan art. 31, tweede lid, onder o, van de WWB een vrijstelling van het inkomen in de Reba opgenomen. Het artikel uit de WWB is niet letterlijk en in zijn geheel overgenomen. Zo is in de Reba, zoals gezegd, geen rol weggelegd voor de gemeente en is de vrijstelling voor statushouders ongelimiteerd in duur. Daartoe is enerzijds redengevend geweest dat asielzoekers conform de Wet arbeid vreemdelingen slechts 24 weken per 52 weken mogen werken en anderzijds de hier aan de orde zijnde motie om de groep vergunninghouders in de opvang een extra financiële prikkel te geven.

Uw Kamer gaf tijdens het algemeen overleg aan dat de Reba weliswaar is versimpeld maar nog niet motiverend is door het plafond van € 183. Voor de goede orde: de term «plafond» betekent niet dat een werkende asielzoeker of statushouder slechts maximaal € 183 van zijn inkomsten uit arbeid mag overhouden. Dit zogenaamde plafond is een element in de Reba dat ziet op de vrijstelling van de middelen van 25% van het arbeid-sinkomen tot een maximum van € 183 per maand (art. 5, derde en vierde lid Reba 2008). Overigens kende ook de oude Reba een dergelijk plafond. In artikel 4, tweede lid, onder e, van de oude Reba was immers een vrijstelling van de middelen met een maximum van € 131,60 neergelegd. Ten aanzien van de eigen bijdrage is het verschil tussen de nieuwe en de oude Reba dat in de oude regeling sprake was van een minimum vrijgesteld bedrag dat ter vrije besteding overbleef ter hoogte van € 71,70 per maand, alsmede de helft van het meerdere tot een maximum van in totaal € 131,60. Ook in de oude regeling was het vrijgestelde bedrag dus gemaximeerd, nl tot € 131,60.

Ten behoeve van een kleine groep vreemdelingen die er onder de nieuwe regeling op achteruit zou kunnen gaan heb ik voorzien in overgangsrecht. Het betreft hier asielzoekers of statushouders met een zeer klein inkomen per maand, gebaseerd op een arbeidscontract van een klein aantal uren. Gekozen is voor eerbiedigende werking. Dit komt erop neer dat het oude vrijstellingsbedrag blijft gelden voor vreemdelingen die voorafgaande aan de inwerkingtreding van de Reba 2008 reeds een vergoeding afdroegen ingevolge de oude Reba, indien dat voor hen gunstiger is.

Tenslotte geef ik nog een rekenvoorbeeld: een volwassen statushouder, die het volledige maandelijkse minimumloon ter hoogte van € 1381 per maand verdient, mag, als hij alleenstaand is, van dit bedrag € 952 behouden.

minimumloon:	€ 1 381
inhouding art. 3a Reba: 53,89 x 4.33 =	€ 233
inhouding art. 3b Reba: 45,38 x 4.33 =	€ 196
€ 1381 minus (€ 233 + € 196) =	€ 952

Daarnaast zorgt het COA voor de huisvesting, geld voor maaltijden conform het Nibud-niveau, evenals zak- en kleedgeld, diverse verzeke-

ringen en een aanbod aan activiteiten, waaronder voor statushouders de mogelijkheid om kosteloos in de opvang een aanvang te maken met de voorbereidingen op het inburgeringsexamen. Daarnaast worden de bedragen voor eten, zak- en kleedgeld jaarlijks geïndexeerd. Daarmee biedt de regeling dus wel degelijk een stimulans om meer te gaan werken, om zodoende meer over te houden.

Als de statushouder een gezin heeft worden de voor de gezinsleden geldende Rva-uitkering en woontoelage in mindering gebracht. Van de verdienende vergunninghouder mag immers verlangd worden dat hij een bijdrage afstaat voor de leefgelden en de woonbijdrage die het gezin ontvangt. Maar, minimaal blijft er dus altijd een bedrag over van € 183,-. Bij een gezin met 2 kinderen, waarvan de kostwinner het minimumloon verdient houdt het gezin € 222 over, naast alle door het COA geboden faciliteiten.

Ten aanzien van de vraag wat de opbrengsten zijn uit de Reba en hoeveel geld hiervoor begroot was: De inkomsten van het COA uit de Reba bedroegen in 2007 € 237 000. De inkomsten van het COA uit de Reba bedroegen in 2008 € 324 000.

Gesprek COA/COC

Tijdens het AO van 1 april jl. heb ik tevens toegezegd uw Kamer te informeren over het gesprek dat het COA op korte termijn met het COC zou voeren. Op 23 april jl. heeft een eerste gesprek tussen COA en COC plaatsgevonden. Het gesprek was enerzijds op gericht om van het COC te vernemen waar naar hun mening nog verdere verbeteringen kunnen worden doorgevoerd in de wijze waarop de COA-medewerkers homoseksuele bewoners in de opvang ondersteunen en begeleiden en vervolgens op de wijze waarop deze verbeteringen het beste kunnen worden geïmplementeerd.

Door het COC werd aangegeven dat het COA reeds veel goede maatregelen heeft ingevoerd. Zoals ook verwoord in de brief aan uw Kamer die geagendeerd stond voor het AO van 1 april, is er vaak sprake van verborgen problemen, omdat asielzoekers hun homoseksualiteit niet kenbaar durven te maken. Tijdens het gesprek kwam een aantal suggesties naar voren die de sensitiviteit voor de problemen van deze groep asielzoekers bij COA-medewerkers zou kunnen verhogen, met het doel incidenten te voorkomen. Daarnaast is het van belang om nog meer openlijk aan te geven welke mogelijkheden er in Nederland bestaan en waar de asielzoeker terecht kan met problemen.

Voor de zomer wordt een vervolgesprek gepland om de wijze van implementatie van de maatregelen in gang te zetten.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak